

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně: M. C., zastoupené JUDr. Hanou Homolkovou, advokátkou v Českých Budějovicích, Biskupská 1, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 12. 2004, čj. OAM-3178/VL-10-ZA07-2004, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 4. 2005, čj. 10 Az 1/2005 - 18,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.
- II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.
- IV. Odměna advokátky JUDr. Hany Homolkové se určuje částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaný rozhodnutím ze dne 28. 12. 2004, čj. OAM-3178/VL-10-ZA07-2004, neudělil žalobkyni azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně rozhodl, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona.

Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Českých Budějovicích. Krajský soud zamítl žalobu rozsudkem ze dne 28. 4. 2005, čj. 10 Az 1/2005 - 18, neboť dospěl k závěru, že skutková zjištění, z nichž rozhodnutí žalovaného vycházelo, byla dostatečná a právní závěr žalovaného je v souladu se zákonem.

Žalobkyně (stěžovatelka) brojila proti rozsudku krajského soudu kasační stížností. Dovolala se stížního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tj. vad řízení před žalovaným, pro než měl krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušit. Uvedla, že jí bylo rozhodnutím Policie České republiky, Referátu cizinecké a pohraniční služby Harrachov, které nabylo právní moci dne 1. 4. 2004, uloženo správní vyhoštění do 25. 3. 2007. Stěžovatelka ve stanovené lhůtě opustila Českou republiku. Dne 28. 5. 2004 uzavřela na Ukrajině manželství s českým státním příslušníkem D. H. a poté, stále za účinnosti správního vyhoštění, přicestovala pod změněným příjmením do České republiky a na Oddělení cizinecké policie Prachatice požádala o udělení trvalého pobytu (§ 87e zákona o pobytu cizinců). Její žádost byla vzhledem k předchozímu rozhodnutí o správním vyhoštění zamítnuta a současně bylo rozhodnuto o správním vyhoštění do 4. 8. 2014.

Na uvedených skutečnostech následně stěžovatelka založila žádost o udělení azylu. Domnívá se, že popsané skutečnosti představují překážku vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, popř. důvod pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Namítla, že se žalovaný při svém rozhodování nevypořádal dostatečně se skutkovým stavem. Žalovaný i krajský soud špatně zhodnotili rodinnou situaci stěžovatelky a při svém rozhodování nezohlednili fakt, že stěžovatelka v České republice pobývá s manželem. Tato skutečnost přitom může představovat důvod pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, podle něhož „...*Povinnost ukončit pobyt neplatí, jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky...*“. Takovým mezinárodním závazkem je rovněž Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva), jejíž článek 8 stanoví, že „*Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života...*“. Žalovaný při posuzování toho, zda stěžovatelka splňuje podmínky pro vztažení překážek vycestování, naprosto pominul skutečnost, že Česká republika se podpisem Úmluvy zavázala k respektování rodinného života. Krajský soud uzavřel, že k porušení článku 8 Úmluvy nedošlo, neboť stěžovatelka může s manželem žít na Ukrajině, tento závěr však nemá oporu ve skutkovém stavu věci. Žalovaný ani krajský soud při svém rozhodování nerespektovaly závazky, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodních smluv. Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný popřel oprávněnost podané kasační stížnosti a domnívá se, že jeho rozhodnutí i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. K

námítkám stěžovatelky stran neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž je rozhodnutí o udělení humanitárního azylu věcí volného správního uvážení a žadatel na něj nemá subjektivní právo. V případě stěžovatelky žalovaný neshledal důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení humanitárního azylu a uvedl, že stěžovatelka není v zemi původu ohrožena skutečnostmi uvedenými v § 91 zákona o azylu. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti za odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam a negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítala nesprávné posouzení právní otázky soudem, a to jednak ve vztahu k neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, jednak ve vztahu k překážce vycestování ve smyslu § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Dovolávala se tedy stížního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., přestože námitku tomuto ustanovení výslovně nepodřadila.

Podle § 14 zákona o azylu lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu, aniž bude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. S charakterem tohoto ustanovení, které je kombinací neurčitěho právního pojmu a správního uvážení, se Nejvyšší správní soud podrobně vypořádal mj. v rozsudku publikovaném pod č. 375/2004 Sb. NSS, na který pro stručnost odkazuje. Žadatelka nemá subjektivní právo na udělení humanitárního azylu.

Rozhodnutí o udělení humanitárního azylu je vydáváno ve sféře volného správního uvážení žalovaného. Soudní kontrola zákonnosti takového rozhodnutí proto nutně zůstává pouze v rovině přezkumu dodržení procesních práv stěžovatelky a posouzení toho, zda nebyly překročeny zákonem stanovené meze správního uvážení nebo jej nebylo zneužito (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu proto soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, čj. 3 Azs 12/2003 - 38¹).

Z rozhodnutí žalovaného vyplynulo, že vážil možnost udělení humanitárního azylu stěžovatelce. Dospěl přitom k závěru, že stěžovatelka neměla na Ukrajině žádné potíže a její jednání představuje účelovou snahu zajistit si v České republice pobyt, který jí byl rozhodnutím o správním vyhoštění zakázán. Žalovaný se zabýval i možností stěžovatelky řešit její situaci prostřednictvím zákona o pobytu cizinců. Na základě podkladů shromážděných v průběhu správního řízení žalovaný nezjistil důvod hodný zvláštního zřetele, a proto stěžovatelce humanitární azyl neudělil. Jestliže správní orgán řádně zjistil a posoudil osobní situaci stěžovatelky a sám z toho nedovodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména pokud sama stěžovatelka ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu neuváděla. Rozhodnutí žalovaného nevzbuzuje v Nejvyšším správním soudu pochybnost o tom, že správní uvážení žalovaného, které vyústilo v rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu, nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem a bylo v souladu s pravidly logického posuzování při dodržení řádného procesního postupu. Krajský soud v napadeném rozhodnutí shledal, že žalovaný měl pro správní uvážení dostatek podkladů, jeho zjištění jsou v souladu se skutkovým stavem věci a žalovaný nepřekročil zákonem stanovené meze správního uvážení ani tento institut nezneužil. Krajský soud správně k žalobním bodům dodal, že nemožnost řešit situaci stěžovatelky v režimu zákona o pobytu cizinců na území České republiky pro existenci správního vyhoštění stěžovatelky nepředstavuje důvod pro udělení azylu. Nejvyšší správní soud tedy zhodnotil první stížní námitku jako nedůvodnou.

Podle § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu povinnost ukončit pobyt neplatí, jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Takovým mezinárodním závazkem je např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, která v článku 8 stanoví, že „1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. 2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

¹ <http://www.nssoud.cz>

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatelka od roku 1999 jezdila do České republiky za prací, seznámila se zde se svým budoucím manželem, ale opakovaně se vracela na Ukrajinu. V roce 2001 požádala o udělení azylu v České republice, avšak vzala svou žádost zpět. V roce 2004 bylo stěžovatelce uloženo správní vyhoštění do roku 2007. Stěžovatelka vycestovala z České republiky, na Ukrajině uzavřela manželství s českým občanem a poté přicestovala pod změněným příjmením do České republiky, kde požádala o udělení trvalého pobytu. Její žádost byla vzhledem k účinnému rozhodnutí o správním vyhoštění zamítnuta a současně bylo rozhodnuto o dalším správním vyhoštění do roku 2014. Při pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu na území České republiky stěžovatelka uvedla, že by musela odjet domů na Ukrajinu, a protože neměla jinou možnost zůstat, požádala o udělení azylu v České republice.

Stěžovatelka tedy uzavřela na Ukrajině manželství s českým občanem za účinnosti správního vyhoštění a teprve poté přicestovala pod změněným příjmením do České republiky. Stěžovatelka si již v okamžiku uzavírání manželství měla a mohla být vědoma svého nejistého postavení co do možnosti legálního pobytu v České republice. Žádostí o udělení azylu, podanou po nezákonném vstupu na území České republiky pod změněným příjmením a v době trvajících správního vyhoštění, se stěžovatelka pouze snažila zvrátit pro ni nepříznivou situaci, jejíž kořeny je nutné hledat v době předcházející vzniku rodiny stěžovatelky. Stěžovatelka tak patří do skupiny cizinců toužících pobývat v České republice z víceméně soukromých pohnutek, tedy osob spadajících do režimu zákona o pobytu cizinců, ovšem nesplňujících relativně tvrdší podmínky tohoto zákona, a proto se uchylujících pod ochranu zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2005, čj. 2 Azs 216/2004 - 60²). Posouzení, zda stěžovatelka mohla řešit svou situaci v režimu zákona o pobytu cizinců na území České republiky v daném kontextu nepředstavuje důvod pro udělení azylu, resp. přiznání existence překážky vycestování, podle zákona o azylu.

Obecně platí, že v případě neudělení azylu, resp. nepřiznání překážky vycestování, má žadatel možnost upravit si pobyt na území České republiky jinak. Neudělení azylu, resp. nepřiznání překážky vycestování, žadateli tedy není nevyhnutelně spjato s jeho povinností vycestovat z České republiky, která by mohla být zásahem do jeho soukromého a rodinného života. Skutečnost, že se stěžovatelka v posuzované věci nemůže v důsledku správního vyhoštění úspěšně ucházet [§ 87h odst. 1 písm. a) ve spojení s § 154 odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců] o některý z pobytů za účelem sloučení rodiny [§ 87e odst. 1 a § 65 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců], není v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, včetně závazku respektování soukromého a rodinného života stanoveného článkem 8 Úmluvy.

² <http://www.nssoud.cz>

Nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud doplňuje, že postavení stěžovatelky je ovlivněno spíše existencí správního vyhoštění, než neudělením azylu, resp. nepřiznáním existence překážky vycestování. Proto se i zajištění jejího dalšího pobytu na území České republiky musí vypořádat především s existencí správního vyhoštění. Vhodným nástrojem takového vypořádání může být např. odstranění tvrdosti správního vyhoštění (§ 122 zákona o pobytu cizinců), nebo použití mimořádných opravných prostředků.

Krajský soud tedy nepochybil, dospěl-li k závěru, že rozhodnutí žalovaného o tom, že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování, není porušením soukromého a rodinného života stěžovatelky, nepředstavuje proto porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a není v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Nejvyšší správní soud tedy zhodnotil stížní námitku jako nedůvodnou.

Stěžovatelka v kasační stížnosti dále namítla, že se žalovaný při svém rozhodování nevypořádal dostatečně se skutkovým stavem a dovolala se tak stížního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tj. vady řízení před žalovaným, pro niž měl krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušit. Nejvyšší správní soud posoudil tuto stížní námitku jako obecnou a nekonkrétní, a proto rovněž pouze v obecné rovině uvádí, že skutková zjištění, z nichž rozhodnutí žalovaného vycházelo, byla dostatečná, a že se žalovaný ve svém rozhodnutí se zjištěným skutkovým stavem vypořádal dostačujícím způsobem.

Stěžovatelka konečně namítla, že závěr krajského soudu, že stěžovatelka může žít se svým manželem na Ukrajině, nemá oporu ve skutkovém stavu věci a dovolala se tak stížního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. nepřezkoumatelnosti spočívající v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, ačkoli svou námitku tomuto ustanovení výslovně nepodřadila. Pokud krajský soud ve svém rozsudku v souvislosti s posouzením rozhodnutí žalovaného o nepřiznání překážky vycestování nad rámec shora uvedeného doplnil, že stěžovatelka může žít se svým manželem na Ukrajině, kde bude postavení jejího manžela se zřetelem k rodinným, popř. jiným, vzbám zcela stejné jako postavení stěžovatelky v České republice, Nejvyšší správní soud neshledal ani v tomto závěru krajského soudu pochybení.

Nejvyšší správní soud tedy zhodnotil všechny stížní námitky jako nedůvodné. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému správnímu

orgánu, kterému by právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

Stěžovatelce byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 2x 1000 Kč za dva úkony právní služby – převzetí a příprava věci a písemné podání soudu týkající se věci samé a dále 2x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s ustanovením § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b) a d) a § 13 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, celkem 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. prosince 2006

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu